ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lieta Nr.A420140818
AA43-0914-21/9
ECLI:LV:ADAT:2021:0923.A420140818.11.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2021.gada 23.septembrī

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente Santa Liniņa,
tiesneses Irina Kaļiņina un Roze Paegle

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz dzīvokļu īpašnieku kooperatīvās sabiedrības „BAZNĪCAS 45" pieteikumu par Valsts zemes dienesta faktiskās rīcības, laikus neveicot izmaiņas Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā, atzīšanu par prettiesisku un zaudējumu atlīdzināšanu, sakarā ar dzīvokļu īpašnieku kooperatīvās sabiedrības „BAZNĪCAS 45" apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2018.gada 14.augusta spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicēja dzīvokļu īpašnieku kooperatīvā sabiedrība „BAZNĪCAS 45" pārvalda un apsaimnieko nekustamo īpašumu ar kadastra Nr./numurs A/ /adrese/, kas sastāv no zemes vienības un daudzdzīvokļu dzīvojamās mājās, kura ir sadalīta dzīvokļa īpašumos.

Ar Augstākās tiesas Civillietu tiesu palātas 2014.gada 13.marta spriedumu lietā Nr.C04298408 (turpmāk – tiesas spriedums) atzīta par nelikumīgu dzīvojamās mājas bēniņu telpu 411,6 m^2 platībā /adrese/, kā mākslinieka darbnīcas privatizācija, slēgts Rīgas pilsētas zemesgrāmatas nodalījums Nr./numurs a/, kurā kā atsevišķs īpašuma objekts ierakstīta mākslinieka darbnīca ar kadastra Nr./numurs B/, un atzīts, ka bēniņu telpas ir dzīvojamās mājas kopīpašuma daļa.

Spriedums stājies spēkā 2015.gada 28.decembrī, kad ar Augstākās tiesas Civillietu departamenta rīcības sēdes lēmumu lietā Nr.SKC-1819/2015 atteikts ierosināt kasācijas tiesvedību.

[2] Nekustama īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā (turpmāk – kadastra informācijas sistēma) 2016.gada 19.februārī, pamatojoties uz Rīgas pilsētas zemesgrāmatu nodaļas 2016.gada 16.februāra elektronisko paziņojumu, dzēsts nekustamais īpašums ar kadastra Nr./numurs B/un telpu grupas ar kadastra apzīmējumiem /numurs C/ un /numurs D/, kas ietilpa šī nekustamā īpašuma sastāvā, iekļautas nekustamā īpašuma ar kadastra Nr./numurs A/sastāvā.

Kadastra informācijas sistēmā 2016.gada 1.septembrī, izpildot Privatizācijas aģentūras 2016.gada 19.augusta pasūtījumu, veikta datu aktualizācija, dzēšot telpu grupas ar kadastra apzīmējumiem /numurs C/ un /numurs D/ un reģistrējot tajās esošās telpas koplietošanas telpu grupu /numurs E/ un /numurs F/ sastāvā.

[3] Uzskatot, ka datu aktualizācija Kadastra informācijas sistēmā netika veikta savlaicīgi un tādēļ pieteicējai radās zaudējumi (pārmaksāts nekustamā īpašuma nodoklis), pieteicēja vērsās Valsts zemes dienestā (turpmāk – dienests), lūdzot atlīdzināt tai nodarītos mantiskos zaudējumus 1769,18 *euro*.

Dienests ar 2017.gada 18.maija lēmumu Nr.2-09/764 noraidīja prasījumu atlīdzināt pieteicējai nodarītos zaudējumus.

Administratīvais process noslēdzies ar Tieslietu ministrijas 2017.gada 30.jūnija lēmumu Nr.1-18/2068, ar kuru ministrija atteica izdot labvēlīgu administratīvo aktu par zaudējumu atlīdzināšanu, jo nav konstatējams zaudējumu atlīdzinājuma pamats – prettiesiska iestādes bezdarbība. Ne no tiesas sprieduma, ne no normatīvajiem aktiem neizriet dienesta pienākums pēc savas iniciatīvas reģistrēt kadastra objektus vai aktualizēt datus par šiem objektiem.

[4] Pieteicēja vērsās tiesā ar pieteikumu par dienesta faktiskās rīcības, laikus neveicot izmaiņas kadastra informācijas sistēmā, atzīšanu par prettiesisku un zaudējumu atlīdzināšanu.

Pieteikums pamatots ar turpmāk minēto.

[4.1] Dienestam civillietā bija piešķirts trešās personas statuss, tādēļ tam, ievērojot Civilprocesa likuma 538.pantu un Nekustamā īpašuma valsts kadastra likuma (turpmāk – Kadastra likums) 93.pantu, bija pienākums izlabot kļūdainos

kadastra datus, tos aktualizējot, bet iestāde pieļāva neattaisnojamu bezdarbību, datus aktualizējot tikai pēc astoņiem mēnešiem pēc sprieduma spēkā stāšanās.

[4.2] Pieteicējai radās zaudējumi 1769,18 *euro*, jo par periodu no 2016.gada marta līdz septembrim pieteicējai tika noteikts nepamatoti augsts nekustamā īpašuma nodoklis – kā par mākslinieka darbnīcu, nevis kā par koplietošanas telpām.

[5] Ar Administratīvās rajona tiesas 2018.gada 14.augusta spriedumu pieteikums noraidīts.

Spriedums pamatots ar turpmāk minēto.

[5.1] Kadastra likuma 93.pants noteic, ja dienests konstatējis kadastra datu neatbilstību dokumentiem, uz kuru pamata kadastra dati reģistrēti vai aktualizēti, tas normatīvajos aktos noteiktajā termiņā izlabo kļūdainos kadastra datus, tos aktualizējot, un sedz ar to saistītos izdevumus.

Kadastra likuma 93.pants ir attiecināms uz gadījumiem, kad dienests ir pieļāvis kļūdu datu reģistrācijā vai aktualizācijā. Pirmkārt, no normas secināms, ka tā primāri attiecināma uz gadījumiem, kad ieraksti kadastra informācijas sistēmā neatbilst kadastra lietā jau esošajiem dokumentiem, proti, norma pieprasa sasaisti starp iesniegtajiem dokumentiem un pareiziem ierakstiem. Otrkārt, šāds skaidrojums izriet arī no normas sistēmiskā vērtējuma kopsakarā ar to, ka kļūdas dienests novērš uz sava rēķina, proti, tiesību norma runā par atbildību, kāda piemērojama personai, kuras rīcības sekas ir kļūdainā situācija.

[5.2] Kļūda starp ierakstiem kadastra informācijas sistēmā un kadastra lietā esošajiem dokumentiem nav bijusi. Savukārt, stājoties spēkā tiesas spriedumam civillietā, tika nodibināti jauni fakti, proti, tikai ar sprieduma spēkā stāšanās dienu kadastra lietā esošie dokumenti tika atzīti par spēkā neesošiem (nevis kļūdainiem vai nepareiziem). Minētais arī radīja civillietas dalībniekiem tiesības rīkoties un prasīt sprieduma izpildi. Administratīvās tiesas kompetencē neietilpst sprieduma izpildes kontrole, līdz ar to argumenti, kas attiecināmi uz Civilprocesa likuma 538.pantu, kā arī apstākļi, kad un kam spriedums bija jāizpilda, vai sprieduma izpilde bijusi savlaicīga un citi apstākļi šajā lietā netiek vērtēti.

[5.3] Tā kā nav konstatējama dienesta prettiesiska faktiskā rīcība (bezdarbība) vai pienākums rīkoties saskaņā ar Kadastra likuma 93.pantu, pieteikums ir noraidāms.

[6] Par Administratīvās rajona tiesas spriedumu pieteicēja iesniedza apelācijas sūdzību, atkārtojot pieteikumā paustos apsvērumus. Apelācijas sūdzībā papildus norādīts turpmāk minētais.

[6.1] Tiesa nepamatoti secināja, ka pieteicējai bija jāprasa tiesas sprieduma izpilde, lai dienests veiktu izmaiņas kadastra informācijas sistēmā atbilstoši spriedumam.

[6.2] Dienesta pienākums veikt izmaiņas kadastra informācijas sistēmā nav privāttiesisks, bet gan publiski tiesisks pienākums. Līdz ar to dienestam pienākums, ievērot tiesas spriedumu, izriet arī no likuma „Par tiesu varu" 16.panta ceturtās daļas, kas noteic, ka tiesas spriedumam ir likuma spēks, kā arī no Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta pirmās daļas, kas nosaka, ka valsts pārvalde ir pakļauta likumam un tiesībām.

[6.3] Tādējādi dienestam atbilstoši Ministru kabineta 2012.gada 10.aprīļa noteikumu Nr.263 „Kadastra objekta reģistrācijas un kadastra datu aktualizācijas noteikumi" (turpmāk – noteikumi Nr.263) 8.1.apakšpunktam bija pienākums piecu dienu laikā no tiesas sprieduma spēkā stāšanās dienas pēc savas iniciatīvas reģistrēt kadastra informācijas sistēmā strīdus telpu lietošanas mērķu maiņu no mākslinieka darbnīcas uz dzīvojamās mājas koplietošanas telpām.

[6.4] Saskaņā ar tiesas spriedumā konstatēto dienesta reģionālās nodaļas darbinieki, sagatavojot dzīvojamās ēkas bēniņu telpu inventarizācijas plānu, tajā patvaļīgi iezīmēja mākslinieka darbnīcu. Savukārt uz tā pamata kadastra informācijas sistēmā tika prettiesiski mainīts telpu lietošanas mērķis. Līdz ar to pēc sprieduma spēkā stāšanās dienestam bija pienākums nekavējoties novērst savas prettiesiskās darbības sekas.

[7] Valsts zemes dienests un Tieslietu ministrija paskaidrojumos par apelācijas sūdzību to uzskata par nepamatotu.

[8] Ar Administratīvās apgabaltiesas 2019.gada 7.maija spriedumu pieteicējas pieteikums apmierināts daļā par dienesta faktiskās rīcības, laikus neveicot izmaiņas kadastra informācijas sistēmā, atzīšanu par prettiesisku un zaudējumu atlīdzināšanu 1358,57 *euro* apmērā, pārējā daļā pieteikumu noraidot.

[9] Ar Senāta 2021.gada 9.jūnija spriedumu atcelts Administratīvās apgabaltiesas 2019.gada 7.maija spriedums un lieta nosūtīta jaunai izskatīšanai Administratīvajai apgabaltiesai.

Senāts norādīja, ka apgabaltiesa nepareizi novērtējusi spriedumā minētās tiesību normas, kā arī apgabaltiesai nebija pamata atsaukties uz tiesas sprieduma civillietā motīvu daļā ietverto dienesta faktiskās rīcības izvērtējumu, kas nav rezultējies sprieduma civillietā rezolutīvajā daļā, jo civillietā un izskatāmajā administratīvajā lietā nepiedalās tie paši procesa dalībnieki. Savukārt sprieduma rezolutīvajā daļā nav atzīts par prettiesisku dienesta izgatavotais inventarizācijas plāns, kā arī dienestam netika uzlikts pienākums veikt kādas konkrētas darbības.

[10] Pieteicēja iesniedza papildu paskaidrojumus, kuros norāda turpmāk minēto.

[10.1] Kadastra likuma 93.pantā noteikts, ka kļūda ir jālabo noteiktajā termiņā, proti, piecu darba dienu laikā, kā tas izriet no noteikumu Nr.263 8.1.apakšpunkta. Jāsecina, ka Kadastra likuma 93.pants uzliek pienākumu dienestam laikus labot konstatētos kļūdainos datus, nevis tikai izlabot datus bez maksas. Dienests šo pienākumu neizpildīja, tādējādi radot pieteicējai ievērojamus izdevumus.

[10.2] Lai gan tiesas spriedumā nebija tieši noteikts pienākums dienestam mainīt kadastra reģistra datus, faktiski tas

pastāvēja, jo pretējā gadījumā tiesas spriedums apmierināt pieteicējas prasību un atzīt privatizācijas kļūdu, nesasniegtu sprieduma mērķi.

[10.3] Dienests ir pārkāpis pieteicējas tiesības uz īpašumu, radot finansiālu zaudējumu attiecībā uz īpašuma izmaksām, un nav ievērojis pieteicējas kā nodokļu maksātājas interesi maksāt samērīgus nodokļus.

Motīvu daļa

[11] Administratīvā apgabaltiesa, pārbaudījusi lietas materiālus un izvērtējusi lietā esošos pierādījumus, atzīst, ka pieteicējas apelācijas sūdzība ir nepamatota un pieteikums ir noraidāms.

[12] Lietā izšķirams strīds par to, vai, ņemot vērā tiesas spriedumu, dienestam bija no tiesību normām izrietošs pienākums pēc savas iniciatīvas veikt kadastra datu aktualizāciju.

[13] Administratīvā procesa likuma 307.panta ceturtā daļa noteic, ja tiesa, izskatot lietu, atzīst, ka zemākās instances tiesas spriedumā ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, tā sprieduma motīvu daļā var norādīt, ka pievienojas zemākās instances tiesas sprieduma motivācijai. Šajā gadījumā šā likuma 251.panta piektajā daļā noteiktos apsvērumus sprieduma motīvu daļā var nenorādīt.

Administratīvā apgabaltiesa, izvērtējot Administratīvās rajona tiesas 2018.gada 14.augusta sprieduma motivāciju, atzīst, ka pirmās instances tiesa pareizi izvērtējusi lietas faktiskos un tiesiskos apstākļus un pamatoti atzinusi, ka nav konstatējama prettiesiska dienesta faktiskā rīcība (bezdarbība), laikus neveicot izmaiņas kadastra informācijas sistēmā.

Tā kā pirmās instances tiesas sprieduma pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, apgabaltiesa pievienojas tā motivācijai un to neatkārto.

[14] Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 350.panta pirmo daļu tiesību normu interpretācija (tulkojums), kas izteikta kasācijas instances tiesas spriedumā, ir obligāta tiesai, kura šo lietu izskata no jauna.

[15] Saskaņā ar Kadastra likuma 24.panta pirmās daļas 1. un 6.punktu nekustamā īpašuma objekta noteikšanu ierosina nekustamā īpašuma īpašnieks vai, ja tāda nav, - tiesiskais valdītājs vai kadastra subjekts, vai persona, kurai šādas tiesības vai pienākumu noteikusi tiesa.

Arī noteikumu Nr.263 2.punkts noteic, ka kadastra objekta reģistrāciju vai kadastra datu aktualizāciju ierosina Kadastra likuma 24.pantā minētā persona, iesniedzot dienestā vai – Kadastra likuma 60.[1]pantā noteiktajos gadījumos – rajona (pilsētas) tiesā iesniegumu, kuram pievienoti normatīvajos aktos noteiktie dokumenti. Saskaņā ar noteikumu Nr.263 65.punktu kadastra datus aktualizē, ja mainīts nekustamā īpašuma sastāvs, kadastra objektu raksturojošie dati vai personas dati. Kadastra datu aktualizācija kadastra informācijas sistēmā ietver ziņu reģistrēšanu no iesniegtajiem dokumentiem (*66.1.apakšpunkts*).

Tātad minētās tiesību normas neparedz dienesta tiesības vai pienākumu pēc savas iniciatīvas, nesaņemot attiecīgu ierosinājumu, veikt kadastra informācijas sistēmā reģistrēto datu aktualizāciju. Jebkuras izmaiņas kadastra informācijas sistēmā dienests ir tiesīgs veikt tikai uz ierosinātāja iesnieguma pamata vai saņemot informāciju no noteikumu Nr.263 100.punktā norādītajām datubāzēm tiešsaistes režīmā.

Izņēmums no minētā principa ir Kadastra likuma 93.pants.

[16] Senāts 2021.gada 9.jūnija spriedumā atzina, ka Kadastra likuma 93.panta mērķis ir noteikt dienestam pienākumu bez maksas labot dienesta pieļautās kļūdas kadastra datu reģistrācijā vai aktualizācijā kadastra informācijas sistēmā no dienesta rīcībā esošajiem dokumentiem. Lai dienestam būtu pamats labot kļūdainos kadastra datus, tam jākonstatē kadastra datu neatbilstība dokumentiem, uz kuru pamata tie reģistrēti vai aktualizēti.

Izskatāmajā gadījumā no lietas materiāliem konstatējams, ka dienests ir veicis kadastra datu aktualizāciju, pamatojoties uz zemesgrāmatas elektronisko paziņojumu un Privatizācijas aģentūras iesniegumu un pamats kadastra datu aktualizācijai ir bijis tiesas spriedums civillietā.

Kā atzina Senāts šajā lietā, datu ievadīšana kadastra informācijas sistēmā uz sprieduma civillietā pamata ir datu aktualizācijas uz jauna dokumenta pamata, nevis kļūdainu kadastra datu labošana Kadastra likuma 93.panta izpratnē.

Ievērojot minēto, secināms, ka izskatāmajā gadījumā dienestam nebija pienākums piemērot Kadastra likuma 93.pantu un labot kadastra datus pēc savas iniciatīvas.

[17] Nav pamatots pieteicējas arguments, ka dienesta pienākums pēc savas iniciatīvas veikt kadastra datu aktualizāciju netieši izrietēja no tiesas sprieduma, jo sprieduma motīvu daļā ir konstatēta dienesta darbinieku prettiesiska rīcība, dzīvojamās mājas /adrese/, inventarizācijas plānā bez tiesiska pamata iezīmējot neizbūvētās bēniņu telpas kā mākslinieka darbnīcu.

Administratīvā apgabaltiesa konstatē, ka tiesas sprieduma civillietā motīvu daļā ietvertais dienesta faktiskās rīcības vērtējums nav rezultējies sprieduma rezolutīvajā daļā. Proti, tiesas sprieduma rezolutīvajā daļā nav atzīts par prettiesisku dienesta izgatavotais inventarizācijas plāns, kā arī dienestam nav uzlikts pienākums veikt kādas konkrētas darbības. Līdz ar to dienestam nebija pamata pašam mainīt kadastra datus.

[18] Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma 4.panta pirmā daļa paredz, ka iestāde zaudējumu var nodarīt ar darbību, izdodot prettiesisku administratīvo aktu vai veicot prettiesisku faktisko rīcību, vai arī ar bezdarbību, ja iestādei bija pienākums rīkoties, bet tā prettiesiski nav rīkojusies.

Tādējādi atlīdzinājuma galvenais priekšnoteikums ir iestādes prettiesisks administratīvais akts vai prettiesiska faktiskā rīcība.

Ievērojot minēto, izskatāmajā gadījumā nekonstatējot dienesta prettiesisku faktisko rīcību (bezdarbību), nav pamata arī pieteicējas prasījuma par zaudējumu atlīdzināšanu apmierināšanai.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 307. un 309.pantu, 329.panta pirmo daļu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

noraidīt dzīvokļu īpašnieku kooperatīvās sabiedrības „BAZNĪCAS 45" pieteikumu par Valsts zemes dienesta faktiskās rīcības, laikus neveicot izmaiņas Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmā, atzīšanu par prettiesisku un zaudējumu atlīdzināšanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Senātā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente S.Liniņa

Tiesneses I.Kaļiņina

R.Paegle